

Tuusulan Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2026–2028

Sisällys

1. Johdanto

2. Tuusulan Opiston tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä taustoittavia tekijöitä

- 2.1 Taustoittavat säännökset ja muut normit
- 2.2 Tuusulan Opisto oppilaitoksena
- 2.3 Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyt Tuusulan Opistolla

3. Näkökulmia eräisiin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoaiheisiin Tuusulan Opistolla

- 3.1 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Tuusulan Opistossa; sen keskeiset periaatteet
- 3.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilasta Opistossa
 - 3.2.1 Opettajien ja muun henkilökunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
 - 3.2.2 Opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
 - 3.2.3 Opetustarjonnan alueellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
 - 3.2.4 Tukiverkosto tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiselle

4. Keskeiset yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämistavoitteet Tuusulan Opistossa 2026–2028

- 4.1 Opetustilat ja niiden toimivuus
- 4.2 Kurssimaksut
- 4.3 Kurssivalikoima ja etäkurssien määrä
- 4.4 (Tunti)opettajien kiireen helpottaminen
- 4.5 Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksen kehittäminen

5. Suunnitelman määräaikaistarkastelu ja päivittäminen

1. Johdanto

Tuusulan Opiston ja Tuusulan kuvataidekoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma heijastaa Opiston monimuotoisuutta, avoimuutta ja syrjimättömyyttä kaikille tasa-arvoisena ja yhdenvertaisena yhteisönä. Saatamme säädösten ja Tuusulan kunnan ilmaisemat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet ja arvot käytäntöön toiminnassamme.

Tässä suunnitelmassa tarkastellaan Opiston tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön nykytilaa, tulevaisuudenkuvia ja kehittämiskohteita käytännönläheisesti. Näkökulma on toimenpiteissä, joilla pyritään kaikenlaisen syrjinnän ja epätasa-arvon ehkäisemiseen ja - jos tarpeen - poistamiseen.

Erityistä huomiota suunnitelmassa kiinnitetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen Opiston ja kuvataidekoulun opintojen saavutettavuudessa, tilojen ja ilmapiirin turvallisuudessa, kurssivalikoimassa, opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa sekä (tunti)opettajien asemassa. Näistä aihepiireistä valitaan keskeisiä tai haasteellisiksi koettuja aiheita kausittain Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kehittämisen painoalueiksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään vuosittain. Joka kolmas vuosi tehdään suurempi päivitys ja suunnitelma hyväksytetään Tuusulan kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käsitellään vuosittain Opiston päätoimisen henkilökunnan kokouksessa ja siihen pyydetään ennen tätä kommentteja tuntiopettajiltamme. Suunnitelman sisällöstä tiedotetaan kulloinkin ajankohtaisia näkökulmia tuntiopettajille opettajakirjeessä. Suunnitelman sisältö tiivistelmineen on luettavissa Opiston kotisivuilla. Ne ovat nähtävänä myös kurssi-ilmoittautumisten yhteydessä.

Opettajien, muun henkilökunnan, opiskelijoiden, sidosryhmien ja kuntalaisten toivotaan ilmaisevan kehittämisehdotuksia ja kommentteja suunnitelmasta Tuusulan Opiston rehtorille suunnitelman jatkokehittämistä varten.

Tuusulan Opistossa kerätään henkilökunnalta tietoa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä kysymyksistä kaksi kertaa vuodessa ns. Pulssi-kyselyllä. Opiskelijoilta kysytään aihepiiristä kurssipalautteen yhteydessä. Laajempi, myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä koskeva kysely tehdään aina parittomina vuosina henkilökunnalle ja opiskelijoille. Lisäksi ennen suunnitelman päivittämistä tehdään opiskelijoille ja sidosryhmille aihepiiristä haastatteluja. Saadun palautteen pohjalta Opiston tasa-arvo ja yhdenvertaisuustilanteen vahvuuksia pyritään vahvistamaan edelleen ja mahdollisesti ilmenneisiin haasteisiin ja ongelmiin puututaan viipymättä tarkoituksenmukaisella tavalla.

2. Tuusulan Opiston tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä taustoittavia tekijöitä

2.1 Taustoittavat säännökset ja muut normit

Yhdenvertaisuudesta säädetään Suomen lainsäädännössä keskeisimmin yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014), tasa-arvosta puolestaan laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1329/2014). Tuusulan Opiston Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu pohjimmiltaan näihin normeihin.

Yhdenvertaisuuslain 6. §:ssä todetaan: *"Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä."*

Laissa tasa-arvosta 5. §:ssä todetaan puolestaan: *"Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen."*

Edellä mainittujen lakien muissakin pykälissä on esitetty näkökulmia, jotka ovat opistomaailmaan suoraan tai välillisesti sovellettavia.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötämme ohjaavat myös Tuusulan kunnan Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Tuusulan turvallisemman tilan periaatteet sekä kulloinkin voimassa oleva Tuusulan kunnan strategia, julklauseuttu kunnan arvoperusta ja sekä muut kunnan säädökset. Osaltaan työhön vaikuttavat kaikki muutkin viralliset normit, näkökulmat - sekä myös ihmisten ns. hiljainen tieto.

Tuusulassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmia on esitetty myös mm. peruskoulujen kotisivuilla ja toisaalta kunnan kulttuuritoimen toimintaan liittyen. Näkökulmissa korostuvat toimintaohjeet ja arvopohja yhtäältä häirinnän ja toisaalta kiusaamisen ehkäisemiseksi.

Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tarkentuu vuosittaisten suunnitelman päivitysten myötä entistä tarkemmin Tuusulan olosuhteisiin ja siten Opiston toimintaa entistä paremmin tukevaksi asiakirjaksi. Tuusulan Opisto edistää myös koko kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjeistuksen ja -normien kokoamista sekä normiston ja kirjausten edelleen kehittämistä entistäkin saavutettavammaksi esimerkiksi kunnan internet-sivuilla. Opisto ottaa jatkossa tähän koko kunnan tasoiseen kehittämiseen entistä aktiivisemmän roolin.

2.2 Tuusulan Opisto oppilaitoksena

Tuusulan Opisto tarjoaa kaikille avointa opetusta. Opetus on yleissivistävää, ei tutkintotavoitteista. Opisto toimii Jokelan taajamaa lukuun ottamatta koko Tuusulan alueella. Opetuspisteitä on Hyrylässä, Kellokoskella sekä useissa maaseutukylissä. Eniten opetusta on kädentaitojen, kielten, liikunnan, taiteiden sekä lasten ja nuorten kuvataiteen perusopetuksen aloilla. Esimerkiksi ilmaisun kurssien (teatteritaide, kuvanveisto, elokuvataide) ala laajenee Opiston uusien tilojen myötä Monio-kulttuuritalossa. Opetusta on päivisin, iltaisin ja viikonloppuisin. Kurssivalikoimassa on sekä pitkäkestoisia että lyhytkursseja. Kursseja Opistossa on vuosittain noin 450 ja opiskelijoita 3 000, eri kursseille osallistumisia yli 6000. Tuusulan Opiston opinto-ohjelma jaetaan kaksi kertaa vuodessa toimialueen talouksiin ja se on nähtävänä Opiston kotisivuilla. Kursseille voi ilmoittautua internetissä, puhelimitse tai Opiston toimistossa.

Tuusulan Opisto edustaa Tuusulassa kansalaisopistoja yksityisen Jokelan kansalaisopiston ohella. Määritelmän mukaan kansalaisopistot järjestävät opintoja elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta edistään siten yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Kansalaisopisto-opinnot perustuvat lähtökohtaisesti ihmisen omaehtoiseen haluun oppia ja kehittyä.

2.3 Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyt Tuusulan Opistolla

Tuusulan Opisto ja Tuusulan kunta tekevät määräjain empiriisiä kyselyitä. Kyselyt sisältävät kysymyksiä myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Vastauksia tarkastellaan Opistolla erillisissä tilaisuuksissa henkilökunnan kesken toiminnan kehittämiseksi. Tuusulan Opiston päätoimisen henkilökuntaan vuonna 2026 kuuluu kahdeksan naista ja kaksi miestä, joista toinen on Opistolla osa-aikainen. Vielä vuonna 2023 henkilökunnan sukupuolijakauma oli tasaisempi: kuusi naista ja neljä miestä.

Opiskelijakyselyitä tehdään Tuusulan Opistolla opintokausittain kahdesti vuodessa valitsemalla osa kursseista tutkimusnäytteeksi. Kurssit näytteeseen valitaan osin sattumanvaraisesti, osin henkilökunnan valitsemalla. Valittujen kurssien opiskelijoille tehdään kysely opintohallinto-ohjelman kyselytyökalun avulla kurssin jälkeen. Kysymyspatteristoja mukautetaan ajoittain vastaamaan entistäkin paremmin tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviin kysymyksiin. Joka toinen vuosi tehdään laajempi vastaava opiskelijakysely, johon otetaan mukaan lähes kaikki kurssit.

Syyskaudella 2022 toteutettiin Tuusulassa kysely Opiston toimesta digiopetuksen ja -neuvonnan tarpeesta senioreille. Kyselyn tulosten avulla kohdennettiin digiopetusta ja -neuvontaa kohtaamaan tuusulalaisten seniorien tarpeet. Tavoitteena on ollut saattaa opiskelijoita digitaalisten palvelujen piiriin ja digiyhteiskuntaan. Kyselyn vastausprosentti jäi valitettavan alhaiseksi, vaikka kyselyyn saattoi vastata internetissä tai jokaiseen kotiin jaetun Tuusulan kunnan tiedotuslehden kyselyliitteen maksutta palauttamalla. Digipalvelujen saavutettavuuden esteeksi tuolloin koettiin pikemmin digitaalisten taitojen puuttuminen tai ruostuminen, kuin muut esteet.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilaa Tuusulan Opistolla selvitettiin viimeksi keväällä 2025 Opiston opiskelijoille suunnatulla kyselyllä, kuvataidekoulun oppilaille tehdyllä haastattelulla ja päätoimisten opettajien "Erätauko"-menetelmää hyödyntäneellä keskustelulla. Lisäksi Opiston

vapaaehtoisille digineuvojille tehtiin haastattelu. Tuusulan kunnan kaikille senioreille aiemmin lähetettyä digiopintojen tarvetta selvittäneen kyselyn aineistoa käytetään analyysin ja tulkinnan tukena soveltuvin osin.

Haastattelujen keskeiset tulokset on yksityiskohtaisemmin esitetty liitteenä.

3. Näkökulmia eräisiin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoaiheisiin Tuusulan Opistolla

3.1 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Tuusulan Opistossa; sen keskeiset periaatteet

Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön perimmäisenä tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman kattava yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Opiston toiminnassa. Tällöin Opisto ja kuvataidekoulu muodostavat yhteisön, jossa kaikkien sen jäsenten: opiskelijoiden, opettajien, muun henkilökunnan, vierailijoiden ja sidosryhmien edustajien on turvallista ja hyvä olla.

Ketään ei Tuusulan Opistossa syrjitä tai aseteta yhteisössä epäsuotuisaan asemaan yhdenvertaisuuslain määrittelemien "iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella". Häirintää, kiusaamista ja syrjintää ei Tuusulan Opistossa hyväksytä missään muodossa tai millään perusteella. Mahdolliseen opiskelijoiden epätasa-arvoiseen asemaan asettamiselle tulee olla selkeä, mahdollisimman yksiselitteinen peruste suomalaisessa lainsäädännössä. Lähinnä kyseessä on ns. "positiivinen syrjintä", jolla pyritään tukitoimin ja järjestelyin saattamaan henkilöt käytännössä, esim. opinnoissa keskenään tasa-arvoiseen asemaan.

Koko Opiston toimintaympäristö kaikkine resursseineen pyritään saamaan voimavaraksi syrjinnän ehkäisemiseksi. Tässä ovat mukana Opiston opettajat ja muu henkilökunta, opiskelijat, kunnan eri toimialat ja niiden hallinto, erityisesti kunnan kulttuuri- ja opetuspalvelut sekä muut sidosryhmät.

Toimintaympäristöön käsitteenä otetaan laaja lähestymistapa: ympäristönä ymmärretään fyysinen elämänpiiri, etenkin rakennukset, tilojen saavutettavuus; psyykkinen elämänpiiri, esim. ihmisten välitön vuorovaikutus, kiusaamattomuus; sosiaalinen elämänpiiri: sosiaaliset suhteet, esim. vuorovaikutus ryhmässä, syrjimättömyys; kulttuurinen elämänpiiri; oikeus omaan elämäntapaan ja -tyyliin ja niiden ilmaisuun. Hyvä toimintaympäristö vastaa oppimisen tarpeita mahdollisimman hyvin ja se on syrjimätön, terveellinen ja turvallinen.

3.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilasta Opistossa

Opiston päivittäisessä toiminnassa ovat mukana erityisesti opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta. Seuraavassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä tarkastellaan erityisesti opettajien ja muun henkilökunnan sekä opiskelijoiden näkökulmista.

3.2.1 Opettajien ja muun henkilökunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tuusulan Opistossa rekrytointi on tasapuolista ja syrjimätöntä. Monimuotoisuus ja tasa-arvoisuus ovat olennaisia tavoitteita. Rekrytoinnissa korostuu oman (opetus)tehtävän kannalta olennainen osaaminen ja perustelluista syistä myös ammattiin liittyvät henkilökohtaiset kyvykkyydet.

Vastaavasti palkkaus on tasa-arvoinen kaikille, se riippuu toimenkuvasta ja -tehtävistä, mahdolliset henkilökohtaiset lisät ovat työehtosopimuksen mukaiset ja perustellut. Pienehkössä opistossamme urakehityksen mahdollisuudet ovat rajoitetut, mutta esimerkiksi pyrkimystä erikoistua ja kehittää omaa työtään ja työssä omia ominaisuuksiaan ja vahvuuksiaan tuetaan aktiivisesti.

Opettajille ja muulle henkilökunnalle annetaan mahdollisuus itse luoda omat toimintakäytäntönsä ja myös korostaa yksilöllisiä piirteitään toiminnassaan ja opetuksessaan. Tätä "omannäköisyyttä" tuetaan ja rohkaistaan. Mahdolliset henkilökunnan erityistarpeet otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa.

Opiston työskentelyilmapiirin halutaan olevan avoin, syrjimätön ja rohkaiseva. Pyrimme siihen, että jokainen saa olla itsensä kaltainen - niin halutessaan - myös töissä ollessaan.

3.2.2 Opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tuusulan Opistossa opiskelijoihin suhteudutaan tasa-arvoisesti. Heille tarjotaan yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella Opistossa riippumatta ominaispiirteistään, joita on listattu mm. yhdenvertaisuuslaissa. Jokaisella on oikeus olla omanlaisensa ihminen Opiston yhteisössä. Syrjimättömyys, kiusaamattomuus ja yhdenvertaisuus ovat tässä olennaiset lähtökohdat.

On tärkeää, että Opiston henkilökunta tunnistaa opiskelijoiden tarpeet ja mahdolliset haasteet eri elämänaloilla. Esimerkiksi tietojen, taitojen ja sosiaalisten suhteiden lisäksi Opistolla ja sen oppitunneilla kiinnitetään huomiota tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja sen mahdollisiin vajeisiin. Tuen tarpeiden aktiivinen selvittäminen on olennaista, tässä opettajien ja muun henkilökunnan rooli sekä aktiivinen ja avoin suhtautuminen opiskelijoiden ja kollegoiden tarpeisiin on keskeistä - " pärjäämistä" ei tule jättää yksilön oman aktiivisuuden ja voimavarojen varaan. Tunnistettujen haasteiden pohjalta tulee suunnitella käytännön toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tukemiseksi.

Tuusulan Opisto pyrkii olemaan tiivis osa tuusulalaisia paikallisyhteisöitään.

Opetustarjontamme keskittyy käytännön syistä taajamiin, jossa pääosa kuntalaisista asuu. Pyrimme edistämään tuusulalaisten kylien ja haja-alueiden asukkaiden mahdollisuutta osallistua opetukseen siten, että opetuksen aikataulu taajamissa sallisi joukkoliikenteen käytön ja että pysäköintimahdollisuudet opetustilojen läheisyydessä olisivat hyvät.

On tärkeää "jalkauttaa" kaikki edellä mainitut tavoitteet käytäntöön. Keinoina ovat esimerkiksi opettajien ja muun henkilökunnan yhdenvertaisuusosaamisen lisääminen koulutusten, mentoroinnin ja vertaisoppimisen (benchmarking)-käytäntöjen avulla. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskäytännöt opetuksessa heijastavat myös opettajien ja muun henkilökunnan arvo- ja asennemaailmaa. Opetusjärjestelyjen tulee olla sellaiset, jotka ovat mahdollisimman sopivat kaikille opiskelijoille huolimatta heidän erityispiirteistään. Tähän liittyen opetusta tulee mukauttaa opiskelijoiden erityistarpeisiin mahdollisuuksien mukaan.

Tuusulan Opiston käytännön toiminnassa ihmisiä ei erotella heidän sukupuolensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi. Opistolla on opiskelijoiden toiveesta joitakin erikseen miehille tai naisille suunnattuja liikuntakursseja. Pienen määrän tällaisia kursseja voi katsoa lisäävän moniarvoisuutta, koska sisällöltään vastaavia kursseja on tarjolla sekä miehille että naisille. Kaikkien sukupuolten on mahdollista osallistua muille kursseille, esimerkiksi burleskikurssi tai itämaisen tanssin kurssi eivät ole suunnattu erikseen millekään sukupuolelle. Opisto puuttuu mahdollisiin huolenaiheisiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä, ripeästi, määrätietoisesti ja sopivan hienotunteisesti. Kynnys alkaa selvittää tapahtumia on aina matala.

3.2.3 Opetustarjonnan alueellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Alueellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on Tuusulassa oleellinen kysymys, onhan Tuusula keskeisen sijaintinsa huomioiden pinta-alaltaan laaja kunta. Kunnassa on kolme taajamaa, kunnan keskus Hyrylä Etelä-Tuusulassa sekä Pohjois-Tuusulan kaksi sitä pienempää taajamaa: Kellokoski ja Jokela. Kunnassa on myös useita maaseutukylä.

Tuusulan Opiston opetustarjonta - kuten myös asukkaiden enemmistö - painottuu Etelä-Tuusulaan, johon on valmistunut uusi kulttuuritalo Monio, josta Opisto on saanut toimitilat. Syyskaudesta 2023 alkaen Moniossa toteutuu suurin osa Opiston opetuksesta. Rakennus on uutta suunnittelua oleva kolmikerroksinen hirsitalo, jossa tilojen toimivuus ja saavutettavuus eri väestöryhmille on ajanmukainen. Oppimisympäristöissä on Monioon muuton jälkeen entistä vähemmän terveellisyteen ja fyysiseen turvallisuuteen kohdistuvia riskejä.

Kehittämiskohteena ja haasteena on Kellokosken seudun opetustarjonta, jossa opetustarjonta on vähäisempää kuin taajaman seudun väestöosuus kunnan väestöstä edellyttäisi. Kellokosken opetuksen kehittämisestä on aiemmin tehty 2010-luvulla laajahko selvitys Opetushallituksen laadullisen kehittämisen rahoituksella, jonka antia edelleen käytetään Opiston toiminnan kehittämiseksi Kellokosken seudulla. Jokelan taajaman kansalaisopisto-opetuksesta vastaa Jokelan kansalaisopisto.

Maaseutukylissä Tuusulan Opiston tavoitteena on tarjota mahdollisuuksien mukaan yksittäisiä kursseja "kyläkouluilla" tai vastaavissa tiloissa, esimerkiksi liikunnassa. Opisto ottaa mahdollisuuksien mukaan taajamien opintotarjonnan aikataulujen suunnittelussa huomioon liikkumismahdollisuudet julkisella liikenteellä taajamaan kunnan sisällä. Lisäksi suunnitellaan kuntalaisia kiinnostavia etäkursseja.

Etäkurssit toteuttavat tasa-arvo ja yhdenvertaisuuspyrkimyksiä myös valtakunnallisesti, koska opintoihin voi osallistua eri puolilta Suomea ja maailmaa, kunhan käytettävissä on riittävä (auttava) tekninen laitteisto ja tietotekniikkaosaaminen. Suomen kaikkien kansalaisopistojen etäkurssit ovat tuusulalaisten saavutettavissa.

3.2.4 Tukiverkosto tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiselle

Tuusulassa on käytettävissä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä tukiverkosto: neuvontaa ja ristiriitojen sovittelua sekä Toimintamalli häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisyyn ja käsittelyyn. Ristiriitojen sovittelussa voi ottaa yhteyttä rehtoriin, hänen esihenkilöönsä tai työsuojeluvaltuutettuun oikean toimintatavan löytämiseksi epäasiallisen kohtelun tilanteissa.

Kunnan työsuojelun henkilökunta ja luottamushenkilöt ovat painottaneet työntekijöiden mahdollisuutta ottaa heihin yhteyttä matalalla kynnyksellä myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioissa.

Opiskelijoita muistutetaan mahdollisuudesta ottaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioissa yhteyttä ensi alkuun henkilökuntaan tai rehtoriin. Henkilökunnan edustaja opastaa opiskelijaa ottamaan yhteyttä tarvittaessa kunnan muuhun henkilökuntaan.

4. Keskeiset yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämistavoitteet Tuusulan Opistossa 2026–2028

Vuosien 2026–2028 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kehittämiskohteiksi on tehtyjen haastattelujen ja kyselyjen tulkinnoilla avulla valittu viisi laajaa aihealuetta:

- Opetustilat ja niiden toimivuus
- Kurssimaksut
- Kurssivalikoima ja etäkurssien määrä
- (Tunti)opettajien kiireen helpottaminen
- Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksen kehittäminen

Tavoitteita tarkennetaan jatkossa vuosittain kunkin vuoden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa laadittaessa. Joka toinen vuosi päivitys on laajempi ja tavoitteita saatetaan muuttaa tässä yhteydessä. Muutettu suunnitelma tuodaan Tuusulan joka kolmas vuosi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan hyväksyttäväksi.

4.1 Opetustilat ja niiden toimivuus

Opiston opetuksesta ja muusta toiminnasta suurin osa on Hyrylän Monio-kulttuuritalossa, jossa sijaitsee myös Opiston toimisto. Muista Etelä-Tuusulan opetuspisteistä on merkittävin Rykmentinpuiston koulu teknisten kädentaitojen, kotitalouden sekä liikunnan opetuksessa ilta-aikaan. Lisäksi yksittäisiä kursseja järjestetään noin kymmenessä opetuspisteessä. Opetus toisessa opetustaajamassamme Kellokoskella toteutuu Kellokosken koululla, Kellotuvalla ja Roinilan päiväkodissa. Opetusta on myös Tuusulan kylissä.

Kaikki opetustilat ovat liikuntarajoitteisten saavutettavissa mm. pyörätuolilla ja joissakin tiloissa on induktiosilmukka.

Monio, lukio- ja kulttuuritalo, toimii maailman suurimmassa massiivihirsisessä oppilaitosrakennuksessa. Siellä Opiston opiskelijat kohtaavat opintojensa yhteydessä lukion ja musiikkiopiston opiskelijoita sekä eri järjestöjen toimijoita ja esimerkiksi taidenäyttelyihin tutustuvia kuntalaisia. Nämä kohtaamiset ovat merkittäviä tilaisuuksia eri taustaisten ihmisten yhdessä toimimiselle ja toisilta oppimiselle. Jo yksin eri opintoryhmillä on toisilleen tästä näkökulmasta Moniossa enemmän annettavaa kuin kansalaisopistoissa tai lukioissa yleensä, saattaahan samoissa tiloissa toimivien perättäisten opetusryhmien keski-ikä olla puoli vuosisataa.

Monioon pääsee hyvin bussilla, Hyrylän linja-autoasema on noin 100 metrin etäisyydellä. Moniolla on pysäköintialue, jossa on muutamia pysäköintipaikkoja liikuntarajoitteisille. Pysäköintialue on tarpeeseen liian pieni, joten usein liikuntahaasteiset opiskelijat joutuvat saapumaan opetustilaansa pitkänkin matkan päästä pysäköintialueelta. Kevääksi 2026 valmistunut lisäpysäköintialue on parantanut pysäköintipaikkojen saatavuutta, kuten myös keväällä 2026 alkava kunnallinen pysäköinninvalvonta, joka rajoittaa asiatonta pysäköintiä Moniolla,

Monion kolme kerrosta ovat hissillä saavutettavissa (yksi iso hissi). Opetustilat ovat modernit, niiden toimivuutta parannetaan keväällä 2026 lisäämällä valaistusta kädentaito- ja kuvataideluokkiin. Monion saniteettitilat ovat sukupuolineutraalit ja osa niistä on esteettömiä. Monion opetustilat ovat kysyttyjä ja ne ovat varsin varattuja aamusta iltaan. Erityisesti päiväaikaan Opiston kaikille opetusryhmille ei ole optimaalisia opetustiloja tilahaasteiden vuoksi. Syksystä 2027 alkaen Monion viereiseen rakennus Kymppiin valmistuvat opetustilat tulevat poistamaan osan Monion tilahaasteista. 160-vuotias Kymppi-rakennus peruskorjataan saavutettavaksi rakennukseksi.

Rykmentinpuiston koulu on hyvin saavutettavissa julkisilla kulkuneuvoilla. Se sijaitsee aivan Hyrylän linja-autoaseman lähellä. Pysäköintipaikkoja koululla on rajoitetusti, paikat liikuntarajoitteisille ovat tarjolla. Jotkin Opiston opetustilat koululla sijaitsevat kaukana ilta-aikaan avoinna olevista ulko-ovista johtaen pitkiin siirtymiin talon sisällä. Tavoitteena on yksinkertaistaa kulkua esim. mahdollistamalla kulku nyt suljettuina olevista ovista.

Kellokosken koulu on merkittävin Opiston Pohjois-Tuusulan opetustiloista. Koulu on noin 10 vuotta sitten saneerattu ja laajennettu, sen varustelu opetustilana on ajanmukainen. Koulu on käytettävissä Opiston opetustilana vain ilta-aikaan. Opiston päiväajan opetustila Kellokoskella, Kellotupa, on saavutettava vain alakertansa osalta. Opiston opetus talossa onkin keskitetty alakertaan. Roinilan päiväkodilla kokoontuu liikuntaryhmiä. Opisto toivoo saavansa Kellokoskelle oman esteettömän opetuspisteen, jolloin opetuksen lisääminen ja mahdollisimman tarkoituksenmukainen suunnittelu olisi mahdollista etenkin päiväajan opinnoissa.

Kylillä opetus on lähinnä kyläkouluilla. Opetuksen toteutusta saavutettavuutta tarkastellaan ajoittain yhdessä koulujen rehtorien ja henkilökunnan kanssa etenkin kurssivalikoiman muuttuessa. Opetus kouluilla on vähentynyt opetuksen keskittyttyä Monioon. Kyliltä ovat melko hyvät bussiyhteydet Hyrylään. Jatkossa on tärkeää huomioida mahdollisuuksien mukaan bussiaikataulut Monion, Rykmentinpuiston ja Kellokosken opetuksen ajankohtaa päätettäessä, jotta kursseille pääsisi mukaan eri puolilta kuntaa. Tätä tavoitetta rajoittaa opetustilojen rajallisuus etenkin Moniossa (luokkia ei vapaana toivottuun aikaan) sekä tuntiopettajille mahdolliset työskentelyaikataulut, useat heistä opettavat useissa opistoissa.

Kehittämiskohteet opetustilojen toimivuudessa:

- Poistamme opetustiloissa havaittuja saavutettavuuden ja toimivuuden esteitä. Yksilöidyn esteen havaitessamme toimimme pikaisesti sen korjaamiseksi.
- Parannamme opetustilojen saavutettavuutta pysäköintialueilta ja julkiselta liikenteeltä. Matkan opetustilaan tulisi olla mahdollisimman lyhyt, jolloin opettajan ja opiskelijoiden opinnoissa tarvitsemat painavat kantamukset saadaan kohtuudella opetuspaikkaan.

- Toimimme aktiivisesti myös Opiston sivutoimipisteissä (esim. kyläkoulut) Opiston opetustilojen saavutettavuuden ja toimivuuden edistämiseksi.
- Pyrimme saamaan Opiston oman opetustilan Kellokosken taajamaan.

4.2 Kurssimaksut

Tuusulan Opiston kurssihinnat ovat huokeat verrattuna useimpiin muihin kansalaisopistoihin. Opiston kantavana tavoitteena on, että taloudelliset tekijät rajoittaisivat mahdollisimman harvojen ihmisten osallistumista kursseille. Voi katsoa, että kurssien hyvinvointivaikutukset ovat tavallisesti suuret ihmisille, joiden taloudelliset resurssit hankkia vastaavia palveluja muualta ovat vähäiset.

Tuusulan Opisto huojentaa kurssimaksuja Opetushallituksen myöntämin opintosetelivaroin, mahdollistamalla opinnot kurssimaksut poistavalla ns. Kaiku-kortilla ja myöntämällä vapaaoppilaspaikkoja taiteen perusopetukseen. Erityisesti taiteen perusopetuksen vapaaoppilaspaikkojen kysyntä on kasvanut viimeisen vuoden aikana. Usein kuvataidekoulusta vapaaoppilaspaikkaa hakevan oppilaan huoltajalla on käytössään Kaiku-kortti, tavanomaisesti tällöin onkin mielekästä myöntää oppilaalle kuvataidekoulun vapaaoppilaspaikka.

Kehittämiskohteet kurssimaksuasioissa:

- Pidämme kurssimaksut kohtuullisina.
- Tiedotamme entistä kattavammin mahdollisuuksista huojentaa kurssimaksuja. Tiedotamme tästä mahdollisuuksiemme mukaan useilla kielillä.
- Edistämme valtakunnallisesti ajatusta Kaiku-kortin omaavien huoltajien lasten mahdollisuudesta opiskella maksutta taiteen perusopetuksessa sekä Opiston lapsille ja nuorille suunnatuilla kursseilla.

4.3 Kurssivalikoima ja etäkurssien määrä

Opiskelijoille ja kuntalaisille suunnattujen kyselyjen tulosten perusteella Opiston kurssivalikoimaa on tarkennettu vastaamaan opiskelijoiden tarpeita. Opiston digineuvontaan liittyvien kurssien määrää on lisätty, jotta kaikki kuntalaiset pääsisivät digipalveluiden pariin. Kurssivalikoimassa ollut viime aikoina mm. terveystietopalvelujen digitoimintojen käyttöön opastava kurssi (mm. Kanta, Kela, Keusote, Maisa), Tietokoneen käytön perusteiden kertauskurssi sekä Helsingin seudun liikennelaitoksen (HSL) mobiilipalvelujen käyttöön sekä liikenteen seurantaan digilaitteissa opastava kurssi. Syyskauden 2026 ohjelmaan on tulossa mm. suomi.fi -palveluiden sujuvaan käyttöön opastava kurssi.

Tiettyjen kurssien kysyntä ylittää selkeästi tarjolla olevien opiskelijapaikkojen määrän. Resurssien salliessa pyrimme joustavasti lisäämään Opiston tarjontaan toisen saman aihealueen kurssin ns. "tuplakurssin". Tavoitteena on, että mahdollisimman moni aiheesta kiinnostunut pääsee kursseille mukaan.

Opiston kurssivalikoimasta etäkurssia on vain kohtuullinen osuus, kaikki eivät osaa osallistua opintoihin etäyhteydellä tai heillä ei ole tarkoituksenmukaisia laitteita. Etäkurssit ovat myös voimavara, niille voi osallistua esim. liikuntarajoitteista tai välimatkoista huolimatta. Etäopetuksena järjestetään myös ne kurssit, jotka ovat valtakunnallisesti erityisen kiinnostavia ja tuovat kokonaisopintotarjontaan sellaista, mitä ei muissa kunnissa ole. Tällöin kaikki kiinnostuneet voisivat osallistua Tuusulan Opiston opintoihin fyysisestä sijainnistaan tai

mahdollisista rajoitteistaan huolimatta. Vastaavasti tuusulalaiset voivat osallistua Suomen muiden opistojen etäkurseille erityisesti aloilla, joilla opintojen järjestäminen Tuusulan Opistossa ei ole tarkoituksenmukaista.

Opintotarjontaa on vähäisessä määrin myös englannin kielellä muussa kuin englannin kielen oppimistarkoituksessa. Tarjonta palvelee niitä opiskelijoita, jotka eivät voi opiskella suomen kielellä. Valikoimassa on ollut mm. tietotekniikan perusteet englannin kielellä, englannin opintoja, jossa suomi ei ole apukieli, kuten teatterikerho sekä englanninkielisiä työnhakuvalmiuksia edistävä kurssi.

Kehittämiskohteet:

- Pidämme mahdollisimman hyvin huolta kurssivalikoiman monipuolisuudesta ja saavutettavuudesta julkistalouden säästöpainneissa.
- Lisäämme voimavarojen salliessa ohjelmaamme ylimääräisiä rinnakkaiskursseja suosituille kursseille, jolloin mahdollisimman moni pääsee opiskelemaan kiinnostuksen kohdettaan.
- Valitsemme etäopetuskursseiksi erityisesti ne kurseista, jotka soveltuvat hyvin opiskeltavaksi etänä tai joilla lähiopetusta ei ole tarjolla.
- Valitsemme tarjolle esim. liikunnan alalla liikuntarajoitteisille soveltuvia kursseja.
- Valikoimaan kuuluu myös valtakunnallista kiinnostusta herättäviä, tuusulalaisuutta ilmentäviä kursseja.

4.4 (Tunti)opettajien kiireen helpottaminen

Opettajien antamassa palautteessa nousee esiin opettajien kiire työssään. Se liittyy erityisesti opetuksen valmisteluun opetukseen ja edelleen oppituntien päätyttyä opetustilan valmisteluun seuraavalle käyttäjälle. Kiire opetuksen valmistelussa koskee niin päätoimisia kuin tuntiopettajia. Toki kiireen kokeminen on myös yksilöllistä. Kun pohditaan mahdollisuuksia lieventää kiirettä ja kiireen tunnetta, hyötyvät tästä kaikki opettajat.

Kansalaisopistojen OVTES-työehtosopimus tarjoaa kutakin 45 min oppituntia kohden 15 min palkallista valmistelu- ja järjestely- ja palautumisaikaa. Yksittäisten opetustuntien yhteydessä tämä valmistelu-aika on vähäinen, esimerkiksi kahden opetustunnin kokonaisuuden yhteydessä puoli tuntia.

Jos opetustunteja on useita peräkkäin, jää valmisteluajan tarve yksittäistä opetustuntia varten vähäisemmäksi. Jos pedagogisesti ja käytännön syistä on mahdollista, opetustunteja pyritään Opiston opinto-ohjelmassa sijoittamaan useita peräkkäin samaan opetuskertaan.

Tuntiopettajilla kiirettä/kiireen tunnetta lisää se, että heillä työsuhteen tunnit on rajattu pääsääntöisesti opetustuntien yhteyteen, jolloin mahdollisuutta opetustilan etukäteisvalmisteluun ei ole muina ajankohtina. Päätoimisilla on mahdollisuus suunnitella opetuksensa käytännön toteutus jossakin määrin pitkäjänteisemmin, joskin yhteiskäyttöiset tilat usein mahdollistavat luokan valmistelun vasta juuri ennen opetuksen alkua.

Oppilaitos voi helpottaa tuntiopettajan ajankäyttöä opetuksen ajankohtien "hienosäädöllä", jolloin opettaja saa opetuksen paremmin sovitettua aikatauluunsa, esimerkiksi opetukseen muissa opistoissa tai julkisen liikenteen aikatauluihin. Opetustilojen ollessa yhteiskäytössä

muiden oppilaitosten kanssa, etenkin Moniossa, opettajalle (tai oppilaillekin) optimaalista ajankäyttöä ei ole useinkaan mahdollista järjestää. Kaikissa tapauksissa opetusaikojen tulee olla opiskelijoille hyvin sopivat,

Useilla tuntiopettajilla opetus sijoittuu pieniin opetuspisteisiin esimerkiksi kouluilla, liikuntahalleissa tai yhteisötiloissa. Opettajan saama tuki Opiston päätoimiselta henkilökunnalta on tällöin yleensä saatavilla vain etänä puhelimitse. Onkin tärkeää, että opettaja saa riittävän perehdytyksen opetustilaansa ja osaa toimia siellä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Tämä on etenkin turvallisuustekijä, mutta myös kiirettä ja kiireen tunnetta vähentävä tekijä.

Pyrimme järjestämään opetustilat - milloin mahdollista - siten, että opetustila on viiveettä opettajan käytettävissä opetuksen valmisteluun ja että opetustarvikkeet ovat mahdollisimman vaivatta käyttöön otettavissa. siten säästäten opettajan valmisteluaikaa. Opiskelijoilla on usein mahdollisuus auttaa opetustilan järjestämisessä siten osana pedagogisesti perusteltua oppimisprosessia. Samoin rakennuksen vahtimestareilla tai - Moniossa moniomestareilla - voi olla mahdollisuus tukea opetustilan järjestelyä tiettyinä ennalta sovittuina, hankaliksi koettuina ajankohtina.

Kehittämiskohteet tuntiopettajien kiireen helpottamiseksi:

- Järjestämme yhteiskäytössäkin olevat opetustilat siten, että ne on helppo ottaa muusta opetuskäytöstä Opiston kurssin opetuskäyttöön.
- Sopeutamme opetusajankohdat mahdollisuuksien mukaan (tunti)opettajien aikatauluun, siten, että ajankohdat sopivat hyvin opiskelijoille.
- Jos mahdollista, opetusta järjestetään useita opetustunteja peräkkäin.
- Varmistamme, että tuntiopettajat tuntevat hyvin opetustilansa, taukotilat ja pelastussuunnitelman myös Opiston sivutoimipisteissä.
- Pyydetään opiskelijoita apuun sopiviin luokan järjestelytehtäviin osana oppimisprosessia ja selvitetään vahtimestareiden mahdollisuutta auttaa.

4.5 Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksen kehittäminen

Kaikilla tulisi olla mahdollisuus opiskella Opistossa riippumatta siitä, mitä kieliä he osaavat. Muita kuin suomea tai ruotsia käyttävien asukkaiden määrä ja väestöosuus Tuusulassa on kasvamassa. Heidän määränsä on ollut tähän asti alhainen esimerkiksi pääradan varren naapurikuntiimme (Järvenpää, Kerava) verrattuna. Maahanmuutto, muun muassa ukrainalaisten ihmisten muutto Tuusulaan ja heidän kiinnittymisensä paikkakuntaan on lisännyt vieraskielisten opiskelijoiden määrää Opiston kursseilla, joissa suomi on opetuskieli.

On tärkeää voida tiedottaa Opiston kurssitarjonnasta myös ihmisille, jotka eivät seuraa suomenkielistä tiedottamista. Samoin opintoihin osallistumisen esteiden madaltamiseksi on tarpeen saada kaikkien tietoon mahdollisuus huojentaa opintomaksuja esimerkiksi ns. Kaiku-kortilla, Opetushallituksen opintoselele tai kuvataidekoulun tarjoamalla vapaaoppilaspaikoilla. Muita kieliä käyttävien määrän kasvaessa Opiston tulee panostaa tiedottamiseen englanniksi ja mahdollisuuksien mukaan muilla kielillä. Tässä on viisasta tehdä yhteistyötä esimerkiksi kunnan maahanmuutto- ja viestintäyksikköjen sekä järjestöjen kanssa.

Rajattu osa opetustarjonnasta voi olla englanninkielistä, muulloinkin kuin englantia edistyneellä tasolla opeteltaessa, esimerkiksi tietotekniikassa. Vaikkapa suomen kielen opinnoissa ja

englanninkielisellä Tietotekniikan perusteet -kurssilla mahdollinen tukikieli suomelle tai englannille on aluksi eduksi, jos opettajalla ja oppilailla on jokin yhteinen kieli. Opistossa on tästä ollut esimerkkinä persian/farsin kielen käyttö opetuksessa.

Toisaalta integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomen kielen oppiminen on tärkeää. Opiston laaja opintotarjonta avautuu vain suomen kielen hallitsemalla. Lisäksi opetusryhmän monikulttuurisuutta voidaan pitää voimavarana oppimiselle. Oppilaiden osallistumista suomenkielisille kursseille voidaankin tukea tiedottamalla useilla kielillä kursseista ja mahdollisuuksista huojentaa kurssimaksuja.

Erityisesti kuvataidekoulussa suomea heikosti taitavien oppilaiden määrä on kasvanut. Opettaminen ja oppiminen ilman yhteistä kieltä on hankalaa ja yhteisen kielen puute haastaa opetusryhmien integraatiota ja voi huonoimmassa tapauksessa johtaa erikielisten "klikkien" syntymiseen opetusryhmän sisällä. Erillisten eri kielillä toteutettavien opetusryhmien muodostaminen ei jo voimavarasyistä ole mahdollista, tällaiset ryhmät myös estäisivät integraatiota, kotoutumista. Integraation edellytykset paranevat yhteisissä ryhmissä, kun oppilaat oppivat ennen pitkää suomen kielen esim. kouluympäristössä. Akuutteihin ongelmiin alkuvaiheessa voidaan puuttua järjestämällä tulkattu tilaisuus oppilaan kotikielellä yhteisten toimintatapojen selkeyttämiseksi kurssin aluksi. Tällainen tilaisuus on kuvataidekoululla järjestetty kunnan maahanmuuttoyksikön henkilökunnan avustuksella.

Kehittämiskohteet vieraskielisten opiskelijoiden opintomahdollisuuksiin liittyen:

- Informoimme opiskelumahdollisuuksista myös englanniksi ja mahdollisuuksien mukaan muilla vierailla kielillä.
- Vastaavasti kerromme vierailla kielillä mahdollisuuksista huojentaa opintomaksuja.
- Tuemme vieraskielisten ihmisten mukaantuloa suomenkielisiin opintoryhmiin - poikkeuksena tietotekniikan perustason kurssit ja suomen kielen opinnot, joita tuemme englanniksi ja mahdollisin muin tukikielin.

5. Suunnitelman määräraikaistarkastelu ja päivittäminen

Tätä Tuusulan Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitetään henkilökunnan kokouksissa pääsääntöisesti lukuvuoden alettua syyskuussa. Ennen kokousta rehtorille voi lähettää tiedoksi keskustelunaiheita ja päivitystarvetta suunnitelman käsittelyyn. Esiin nousseet, yhdessä sovitut muutokset, päivitetään lokakuun loppuun mennessä.

Tuntiopettajille, jotka eivät osallistu henkilökunnan kokoukseen, lähetetään sähköisesti pyyntö tutustua ja kommentoida suunnitelmaa hyvissä ajoin ennen lokakuun loppua. Samassa yhteydessä käsitellään muilta sidosryhmiltä saatu palaute ja kehittämistoiveet.

Kehittämiskohteiksi asetettujen tavoitteiden etenemistä seurataan vuosittain (viisi edellä mainittua päätavoitetta ja niiden esitetyt alatavoitteet). Tavoitteiden edistymisen tarkastelu

tehdään toukokuussa, jotta tavoitteiden edistymisen tilanne voidaan sisällyttää lokakuun lopun tavoitteiden päivitykseen alkavaa toimintakautta ajatellen.

Yhteystieto:

rehtori

Timo Rusanen

Tuusulan Opisto

Pataljoonantie 6

04300 TUUSULA

timo.rusanen(at)tuusula.fi

040 314 3414

Linkkejä:

[Yhdenvertaisuuslaki | 1325/2014 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta | 609/1986 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Turvallisemman tilan periaatteet - Tuusula](#)

[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma | Tuusula](#)